

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

18. Vera & fundamentalis ratio cur nulla doctrina, vel revelatio, vel cogitatio, congrua liberare possit arbitrium: ex termino à quo, & ad quem liberationis petita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

docet eos qui secundum propositum vocati sunt, *quod agant scire, & quod sciunt agere*. Datur enim ut ipsa cordis dicitur a se ipsis. Nam quod Scriptor iste nomine cogitationis tanquam congrua tegit, non potest istius sententiae novitatem a censura graviori tueri. Nam nec Pelagius unquam negavit illas quas asserbat illuminationes Dei, quae sine cogitationibus esse non poterant, fuisse congruas: quin potius hoc ipso, quo per illas voluntatem credere, sperare, diligere, & opus bonum facere posse, crebroque facere statuebat, sentiebat esse congruas. Quis enim eo absurditatis delabatur, ut cogitationes, Deo illuminante & sapientiam revelante suscitatas, quibus sit ut ejus mandata custodiat, in congruas voluntati esse arbitretur? Fuerunt ergo ex Pelagianorum sententia congruentissime, & ad eam in opus rapiendum non minus efficaces, quam juxta Scriptoris istius opinionem, vlla cogitatio naturalis est creaturarum occursum excitata esse potest. Sed non advertit vir bonus, hoc ipsum quo se à Pelagianis differre putat, esse ipsissimum petram scandalii, in quam offendendo ceciderunt. Non enim propterea reprehensi sunt Pelagiani, quod legem atque doctrinam, suasiones, hortationes, illuminationes, revelationes, cogitationes, sive naturali providentiâ, sive Deo inspirante suscitatas, tanquam Dei gratia praedicarent: Nam & hoc ipsum Augustinus frequenter fecit, cum utramque sit donum Dei, & scire quâ facere debeamus, & diligere ut faciamus: Sed hoc est quod Catholicas aures male habuit, quod hujusmodi dona scientiae, quam fides vera *et doctrina sana esse dicit ex Deo*, tam congrua esse possint voluntati, ut illam ad opus bonum sublevandam rapiendamque sufficiant, absque eo quod longè alterius rationis gratia voluntati conferatur. Hoc tanquam certissimum errorem proseripservunt, hoc proferendum esse neminem Catholicum dubitare sana doctrina permittit, ut jam utcumque declara-

rum est, & suo loco uberius declarabitur.

Quapropter qui naturam gratiae à D. Augustino praedicatè paulò altius quam solo nomine perspectam habent, sciunt nullam cogitationem, sive ex naturalibus quibuscumque causis, sive caelitus ab Angelis, sive ab ipso Deo iatus in corde per altissimas revelationes excitatas, ita attemperari posse voluntati, ut ei ad bonum operandum, imò volendum congruant, nisi cor ipsum alia interiori & potentiori gratia operante mutetur. Cujus ratio est quod congruitas sit relativa: impossibile est autem ut cogitatio quae incus Deus verbi gratia diligendus cogitatur, congruat voluntati, quamdiu eam concupiscentiae pondus à Deo averfam & creaturis incubantem affixamque tener. Talis enim cogitatio, quamdiu cor tale permanet, erit speculativa quaedam rei agenda contemplatio, & confessum velut actioni jam jam suscipiendae importuna respuetur. Quapropter ut fiat congrua, cor ipsum novi amoris inspiratione antè à creaturis avelli debet, quo factò mox ei ista cogitatio prior congruet. Sed hoc omnem omnino cogitationem non solum naturalem, sed quantumcumque divinam ac sublimem superat, ne illius solius virtute peragatur, soloque Spiritu S. concupiscentiae vincula dirumpente, & cor ipsum seu voluntatem tali beneficio liberante peragi potest. Hoc quisquis in isto exemplo de Dei dilectione intellexerit, in ceteris operibus bonis nullam difficultatem in intelligendo patietur. Nullum enim omnino est opus bonum, nec esse potest, nisi ipsa legis iustitia diligatur, quam quid diligit, ille est qui Deum diligit, prout hæc subtilissimè in alio tractatu plurimis Augustini testimonijs, diversisque principijs ejus adversus eundem istum Scriptorem declarata sunt, qui non semel in D. Augustini doctrinâ tam infeliciter versari solet, ut non tam Augustini explicare, quam imaginaciones suas narrare, & opinionum novarum sulcra querere videatur.

CAPVT XVIII

Vera & fundamentalis ratio, cur nulla doctrina, vel revelatio, vel cogitatio congrua liberare possit arbitrium: ex termino à quo, & ad quem liberationis petita.

EX his quæ hactenus de legis doctrinae que cujlibet natura disquisita sunt, non est difficile veram radicem percipere, cur captivæ voluntatis liberatio ad bene operandum, majoris molis opus sit quam ut doctrinae vel cogitationibus intellectus quibuscumque asseribi queat. Hujus ergo vera ratio duplex ex praedictis colligi potest, una ex parte termini quasi à quo liberationis istius, altera ex parte termini ad quem. Terminus à quo liberationis arbitrij est concupiscentiae servitus, cui peccati merito mancipata est. Terminus ad quem est charitas iustitiae, hoc est Dei, quæ simul est quasi causa formalis quæ voluntas est formaliter libera, ut alibi suscipi sumus, quando de libero arbitrio disputabimus. Directè namque servituti voluntatis sub dominatu imperiosa cupiditatis opponitur. Itaque liberatio voluntatis sit, per inspirationem novi amoris, videlicet amoris iustitiae, hoc est amoris Dei; quo animus ab amanda creatura avellitur, & quodammodo sursum suspenditur, ne deorsum in antiquam servitutem, concupiscentiae creaturarum trullante relabatur. Tenet enim caelestis amoris delectatio mentem ne libidinibus consentiat. Quod simul atque fit, jam à concupiscentiae dominatione liberatur. Hanc liberationis naturam sæpè indicat Aug. ut quando contra Fortunatum dicit: *Propter gratiam Dei, quæ liberat nos à lege peccati & mortis, (hoc est à concupiscentia) ad vitam iustitiam conversi liberamur.* Ecce liberatio per.

per conversionem ad iustitiam, supple divino amore diligendam. Nam hoc paulo superius perspicue expresserat. Cum autem gratia Dei amoris nobis divinum inspiraverit, & nos sua voluntati subditos fecerit, quibus dictum est vos in libertatem vocati estis, Et gratia Dei liberavit me à lege peccati & mortis, (lex autem peccati est ut qui cumque peccaverit moriatur) ad ista lege liberamur cum ista esse carperimus. Hoc est cum ad iustitiam diligendam divino isto amore convertimur. Et libro quarto ad Bonifacium: Quid tibi obtendis liberum arbitrium, quod ad faciendam iustitiam liberam non erit, nisi ovis fuerit? Qui facit igitur oves homines ipse ad obedientiam pietatis humani liberat volentes. Quem autem facere, nihil est aliud quam inspirare voluntatem bonam, nec voluntas bona aliud Augustino, quam charitas, qua iustitia diligitur. Et in

Lib. 4. ad Bonif. c. 6.

Lib. 1. Re-

libris Retractionum: A cuius concupiscentia **B**
grati. c. 23. *dominatu non liberat nisi gratia Dei per Jesum Christum. Dominum nostrum dono spiritus sancti, per quem diffusa charitas (hoc est amor iustitiae seu Dei) in cordibus nostris vincit carnis concupiscentias ne consentiat eis ad male faciendum, sed potius bona faciamus. Et praeclare libro primo operis*

Lib. 1. op. imp. f. 162.

cessitate servitutis (concupiscentia dominantis) ille liberat qui non solum dat praecepta per legem, veram etiam donat per spiritum charitatem, cuius delectatione vincatur delectatio peccati (hoc est concupiscentia) alioquin perseverat invita (invito) & servum suum tenet. A quo enim quis devictus est, huius & servus adductus est. Et alio in loco: Aliis remissio peccatorum in eis qua male facta sunt, alia charitas que facit liberum (videlicet à dominatu concupiscentiae) ad ea que bona facienda sunt. Vt quoque modo liberat Christus; quia & iniquitatem ignoscendo aufert, & inspirando tribuit charitatem. Quod & alijs infinitis locis tradit. Quocirca qui plenius rem totam istam velit intelligere, videat quae latissime ex Augustino disseruntur in alio tractatu de natura libertatis, ubi liberationem istam tam quantum ad terminum à quo iam dictum, quam terminum ad quem, charitatem, plurimis Augustini testimoniis comprobavimus, quibus hic repetendis immorari supervacaneum esset.

Lib. 1. f. 123.

Videl. 7. de grat. Christi. Salvat. c. 7. § 2.

Ex his etiam perspicuus manet modus, quo per istiusmodi liberationem potens fit voluntas ad opus bonum, nempe quia per istam charitatem iustitia ponitur opus in voluntatis potestate, (quae est definitio libertatis) nempe inspirato illo amore divino, quo iustitia legis ac praecepti diligitur, animus vires accipit, ut cum concupiscentia deorsum ad creata bona retrahente luctari queat. Nam voluntatis fortitudo nulla est nisi amoris, idque sive cupiditatis fuerit, qui est agritudo, & quaedam quasi phrenesis ejus potentissima, sive charitatis, qui est sanitas, ideoque vera fortitudo ejus: quibus inter se colluctantibus ille superat, qui ardentior potentiorque fuerit. Ex quo efficitur ut si amor iustitiae superaverit, animum invictum adversus cupiditatis motus teneat, ne illis consentiendo superetur. Nam hac est quod paulo ante dixit:

A *Donat charitatem, cuius delectatione vincatur delectatio peccati. Hoc est quod dixit: Diffusa charitas in cordibus nostris, vincit carnis concupiscentias, ne consentiat eis ad male faciendum, sed potius ad bene faciendum. Hoc est quod dicit in Enchiridio ad Laurentium, cum de cupiditatis dominatu praemisisset: Regnat carnalis cupiditas ubi non est Dei charitas, mox de charitate tanquam quae contra concupiscentiam sit vera voluntatis fortitudo, subjungit: Si autem respexerit Deus &c. Et ego homo caperit Dei spiritum, concupiscitur adversus carnem fortiore robore charitatis. Quomodo autem haec fortitudo charitatis exeratur, adjicit, ut quamvis sit adhuc quod homini repugnet ex homine nondum tota infirmitate sanata, ex fide tamen iustus vivat iustus, vivat: in quantum non cedit male concupiscentiae vincere delectatione iustitiae. Hoc est quod multipliciter dicit, dum hanc luctam cupiditatis & charitatis luculentissime tradit, in primi libri prima ad Simplicianum quaestione: ubi simul ostendit nullas voluntatis adversus cupiditatem seu concupiscentiam esse vires nisi charitate roboretur: Consequens, inquit, erat ut quoniam nondum accepta gratia, concupiscentia resisti non poterat, augetur etiam. Item: sentit se servum dominantis cupiditatis. Et statim: Vincitur nondum per gratiam liberatus, quamvis iam per legem & noverit se male facere, & noli: Rursum: Nondum sub gratia profecto trahitur ad male operandum concupiscentia dominante atque fallente delectatione peccati, quamvis ex parte notitia legis hoc improbet. Nam ut addit, Natura & consuetudo conjugata robustissimam faciunt, & invictissimam cupiditatem, quam vocat peccatum, & dicit habitare in carne sua, id est, dominatum quendam, & quasi regnum obtinere. Et paucis interjectis: Qui nondum est sub gratia, quod non vult malum hoc agit superante concupiscentia, non solum vincit mortali-tatis, sed male consuetudinis roborata. Et rursum: Invenit legem bonam sibi esse, volens facere quaedam in bono, & concupiscentia superante non valens. Quod ex professo illa tota quaestione tradit, & tanquam doctrinam Apostoli saluberrimam, frequenter inculcat. Contra istam ergo servitutem voluntatis, contra hunc dominatum, tyrannidemque concupiscentiae, contra hanc robustissimam, invictissimamque cupiditatem, nullam in homine esse fortitudinem, nullam pugnam, nullam victoriam nisi ex sola charitate, ibidem iterum atque iterum docet: In qua satis ostendit, non posse legem impleri, nisi à spiritu-ali, quod non sunt nisi per gratiam. Spiritualem autem ab ipso vocatur, qui habet affectum amoris spirituales, & gratia sub qua quis esse vel non esse dicitur in omnibus illis locutionibus; charitas est. Nam statim semetipsum explicans: Spiritus autem legi quanto fit quisque sanctior, id est, quanto magis & ipse in spirituales surgit affectum, tanto magis eam implet. Quia tanto magis ea delectatur, tam non sub eius onere afficitur, sed in eius lumine vegetatur &c. gratia dominante peccata & insundente spiritum charitatis, quo & non sit molesta, & sit etiam iucunda iustitia. Et multis interpositis: Porro qui acceperunt legem, praevalent autem eam, nisi per gratiam consequantur posse quod iubet. Ita fit ut non*

B *dominatu non liberat nisi gratia Dei per Jesum Christum. Dominum nostrum dono spiritus sancti, per quem diffusa charitas (hoc est amor iustitiae seu Dei) in cordibus nostris vincit carnis concupiscentias ne consentiat eis ad male faciendum, sed potius bona faciamus. Et praeclare libro primo operis*

cessitate servitutis (concupiscentia dominantis) ille liberat qui non solum dat praecepta per legem, veram etiam donat per spiritum charitatem, cuius delectatione vincatur delectatio peccati (hoc est concupiscentia) alioquin perseverat invita (invito) & servum suum tenet. A quo enim quis devictus est, huius & servus adductus est. Et alio in loco: Aliis remissio peccatorum in eis qua male facta sunt, alia charitas que facit liberum (videlicet à dominatu concupiscentiae) ad ea que bona facienda sunt. Vt quoque modo liberat Christus; quia & iniquitatem ignoscendo aufert, & inspirando tribuit charitatem. Quod & alijs infinitis locis tradit. Quocirca qui plenius rem totam istam velit intelligere, videat quae latissime ex Augustino disseruntur in alio tractatu de natura libertatis, ubi liberationem istam tam quantum ad terminum à quo iam dictum, quam terminum ad quem, charitatem, plurimis Augustini testimoniis comprobavimus, quibus hic repetendis immorari supervacaneum esset.

Ex his etiam perspicuus manet modus, quo per istiusmodi liberationem potens fit voluntas ad opus bonum, nempe quia per istam charitatem iustitia ponitur opus in voluntatis potestate, (quae est definitio libertatis) nempe inspirato illo amore divino, quo iustitia legis ac praecepti diligitur, animus vires accipit, ut cum concupiscentia deorsum ad creata bona retrahente luctari queat. Nam voluntatis fortitudo nulla est nisi amoris, idque sive cupiditatis fuerit, qui est agritudo, & quaedam quasi phrenesis ejus potentissima, sive charitatis, qui est sanitas, ideoque vera fortitudo ejus: quibus inter se colluctantibus ille superat, qui ardentior potentiorque fuerit. Ex quo efficitur ut si amor iustitiae superaverit, animum invictum adversus cupiditatis motus teneat, ne illis consentiendo superetur. Nam hac est quod paulo ante dixit:

C *Donat charitatem, cuius delectatione vincatur delectatio peccati. Hoc est quod dixit: Diffusa charitas in cordibus nostris, vincit carnis concupiscentias, ne consentiat eis ad male faciendum, sed potius ad bene faciendum. Hoc est quod dicit in Enchiridio ad Laurentium, cum de cupiditatis dominatu praemisisset: Regnat carnalis cupiditas ubi non est Dei charitas, mox de charitate tanquam quae contra concupiscentiam sit vera voluntatis fortitudo, subjungit: Si autem respexerit Deus &c. Et ego homo caperit Dei spiritum, concupiscitur adversus carnem fortiore robore charitatis. Quomodo autem haec fortitudo charitatis exeratur, adjicit, ut quamvis sit adhuc quod homini repugnet ex homine nondum tota infirmitate sanata, ex fide tamen iustus vivat iustus, vivat: in quantum non cedit male concupiscentiae vincere delectatione iustitiae. Hoc est quod multipliciter dicit, dum hanc luctam cupiditatis & charitatis luculentissime tradit, in primi libri prima ad Simplicianum quaestione: ubi simul ostendit nullas voluntatis adversus cupiditatem seu concupiscentiam esse vires nisi charitate roboretur: Consequens, inquit, erat ut quoniam nondum accepta gratia, concupiscentia resisti non poterat, augetur etiam. Item: sentit se servum dominantis cupiditatis. Et statim: Vincitur nondum per gratiam liberatus, quamvis iam per legem & noverit se male facere, & noli: Rursum: Nondum sub gratia profecto trahitur ad male operandum concupiscentia dominante atque fallente delectatione peccati, quamvis ex parte notitia legis hoc improbet. Nam ut addit, Natura & consuetudo conjugata robustissimam faciunt, & invictissimam cupiditatem, quam vocat peccatum, & dicit habitare in carne sua, id est, dominatum quendam, & quasi regnum obtinere. Et paucis interjectis: Qui nondum est sub gratia, quod non vult malum hoc agit superante concupiscentia, non solum vincit mortali-tatis, sed male consuetudinis roborata. Et rursum: Invenit legem bonam sibi esse, volens facere quaedam in bono, & concupiscentia superante non valens. Quod ex professo illa tota quaestione tradit, & tanquam doctrinam Apostoli saluberrimam, frequenter inculcat. Contra istam ergo servitutem voluntatis, contra hunc dominatum, tyrannidemque concupiscentiae, contra hanc robustissimam, invictissimamque cupiditatem, nullam in homine esse fortitudinem, nullam pugnam, nullam victoriam nisi ex sola charitate, ibidem iterum atque iterum docet: In qua satis ostendit, non posse legem impleri, nisi à spiritu-ali, quod non sunt nisi per gratiam. Spiritualem autem ab ipso vocatur, qui habet affectum amoris spirituales, & gratia sub qua quis esse vel non esse dicitur in omnibus illis locutionibus; charitas est. Nam statim semetipsum explicans: Spiritus autem legi quanto fit quisque sanctior, id est, quanto magis & ipse in spirituales surgit affectum, tanto magis eam implet. Quia tanto magis ea delectatur, tam non sub eius onere afficitur, sed in eius lumine vegetatur &c. gratia dominante peccata & insundente spiritum charitatis, quo & non sit molesta, & sit etiam iucunda iustitia. Et multis interpositis: Porro qui acceperunt legem, praevalent autem eam, nisi per gratiam consequantur posse quod iubet. Ita fit ut non*

D *Donat charitatem, cuius delectatione vincatur delectatio peccati. Hoc est quod dixit: Diffusa charitas in cordibus nostris, vincit carnis concupiscentias, ne consentiat eis ad male faciendum, sed potius ad bene faciendum. Hoc est quod dicit in Enchiridio ad Laurentium, cum de cupiditatis dominatu praemisisset: Regnat carnalis cupiditas ubi non est Dei charitas, mox de charitate tanquam quae contra concupiscentiam sit vera voluntatis fortitudo, subjungit: Si autem respexerit Deus &c. Et ego homo caperit Dei spiritum, concupiscitur adversus carnem fortiore robore charitatis. Quomodo autem haec fortitudo charitatis exeratur, adjicit, ut quamvis sit adhuc quod homini repugnet ex homine nondum tota infirmitate sanata, ex fide tamen iustus vivat iustus, vivat: in quantum non cedit male concupiscentiae vincere delectatione iustitiae. Hoc est quod multipliciter dicit, dum hanc luctam cupiditatis & charitatis luculentissime tradit, in primi libri prima ad Simplicianum quaestione: ubi simul ostendit nullas voluntatis adversus cupiditatem seu concupiscentiam esse vires nisi charitate roboretur: Consequens, inquit, erat ut quoniam nondum accepta gratia, concupiscentia resisti non poterat, augetur etiam. Item: sentit se servum dominantis cupiditatis. Et statim: Vincitur nondum per gratiam liberatus, quamvis iam per legem & noverit se male facere, & noli: Rursum: Nondum sub gratia profecto trahitur ad male operandum concupiscentia dominante atque fallente delectatione peccati, quamvis ex parte notitia legis hoc improbet. Nam ut addit, Natura & consuetudo conjugata robustissimam faciunt, & invictissimam cupiditatem, quam vocat peccatum, & dicit habitare in carne sua, id est, dominatum quendam, & quasi regnum obtinere. Et paucis interjectis: Qui nondum est sub gratia, quod non vult malum hoc agit superante concupiscentia, non solum vincit mortali-tatis, sed male consuetudinis roborata. Et rursum: Invenit legem bonam sibi esse, volens facere quaedam in bono, & concupiscentia superante non valens. Quod ex professo illa tota quaestione tradit, & tanquam doctrinam Apostoli saluberrimam, frequenter inculcat. Contra istam ergo servitutem voluntatis, contra hunc dominatum, tyrannidemque concupiscentiae, contra hanc robustissimam, invictissimamque cupiditatem, nullam in homine esse fortitudinem, nullam pugnam, nullam victoriam nisi ex sola charitate, ibidem iterum atque iterum docet: In qua satis ostendit, non posse legem impleri, nisi à spiritu-ali, quod non sunt nisi per gratiam. Spiritualem autem ab ipso vocatur, qui habet affectum amoris spirituales, & gratia sub qua quis esse vel non esse dicitur in omnibus illis locutionibus; charitas est. Nam statim semetipsum explicans: Spiritus autem legi quanto fit quisque sanctior, id est, quanto magis & ipse in spirituales surgit affectum, tanto magis eam implet. Quia tanto magis ea delectatur, tam non sub eius onere afficitur, sed in eius lumine vegetatur &c. gratia dominante peccata & insundente spiritum charitatis, quo & non sit molesta, & sit etiam iucunda iustitia. Et multis interpositis: Porro qui acceperunt legem, praevalent autem eam, nisi per gratiam consequantur posse quod iubet. Ita fit ut non*

ut non

AVANCI
LAPSE

77
 ut non dominetur eis, qui iam sub gratia sunt, imple-
 ritur eam per gratiam, qui erant sub eius timore dan-
 nati. Sed quæ illa tandem gratia, sub qua sunt,
 quæque possunt implere, & implere legem,
 & sine qua implere non possunt? Audi sub-
 juncta: Ad Iudæos dicta est lex ministratio mortis,
 ad quos & in lapide scripta est ad eorum dures an fi-
 gerandam; non ad eos qui legem per charitatem im-
 plent. Plenitudo enim legis est charitas. Et in se-
 cundis: Mortui sumus legi damnati, liberati ab eo
 affectu quem lex puniat & dampnat. Sed per quid
 liberati? Ita que idem præceptum timentibus lex est
 amantibus, id est, charitatem habentibus, gra-
 tia. Et paulo post: Lex littera est, qui non
 tantum implent per spiritum charitatis, quo pertinet to-
 tamentum novum. Et rursum: Ab eius ergo
 dominatione liberantur qui per spiritum unum vivunt,
 et iam non sunt obligati litteræ ad peccatum, sed inelle-
 ctui per iustitiam copulati. Sed quæ est illa spiritus
 innovatio? Audi sequentia: Littera occidit, spi-
 ritus autem vivificat. Lex enim tantummodo le-
 ta, & non intellecta, vel non impleta usque occi-
 dit. Tunc enim appellatur littera. Spiritus autem
 vivificat quia plenitudo legis est charitas, quæ suscipit
 in cordibus nostris per spiritum sanctum, qui datus est
 nobis. In istis omnibus locis aliisque plurimis,

A quæ profertur ex Augustino possent, semper
 hoc agit, ut intelligamus libertatem, qua
 quis à dominante concupiscentia liberatur, ut
 si non consentiat, eique iam ferventi domine-
 tur: itemque animi fortitudinem, qua quis
 adversus concupiscentiam importunissime tu-
 multuantem robustus fiat, ut eam & oppug-
 nare possit. & vincere, nullam esse aliam,
 nisi charitatem quæ per spiritum sanctum dif-
 funditur in cordibus nostris. Illa quippe so-
 la est, quæ affectum tribuit spiritalem, quæ
 liberat, quæ innovat, quæ robustum faciat
 animum, concupiscentiaque dominantem:
 quasi caret, non in affectu spirituali sed carnalis
 est, non innovatus sed vetustus, non robustus
 adversus cupiditatis impetum sed infirmus,
 non liber ab eius dominatione, sed servus, cui
 tanquam imperiosa dominæ serviat neces-
 se est: trahitur ab ea, capitur, posside-
 tur tanquam venundatum concupiscentiæ
 mancipium: cui non tantum resistere non va-
 let, sed quo surgere etiam videtur altius, eo
 gravius aliditur, & ex una in aliam semper ea
 fervendo præcipitur, hoc est ut, Prosper vi-
 gilantissime dicit,

In vulnera vulnere surgit.

Impossibile est enim ut extra Deum pedem,
 hoc est, affectum figat, nisi in creaturam:
 quo affectu extra creaturam exire nullo pacto
 potest. Ille quippe affectus in creaturam fi-
 xus quo surgere conatur, & concupiscentiæ
 compedes dissolvere, ut ejus dominatum fugi-
 at, est alius subtilior ejusdem concupiscenti-
 æ dominantis motus. Affectum autem in
 iustitiam præcepti figere, seu affectu benefa-
 cendi benefacere, sicut necesse est, juxta
 sanctum Augustinum, ut sit voluntas libera
 & actus ejus bonus, est ipsissima dilectio tam
 celebrata charitatis, quemadmodum jam di-
 ximus, & ex professo alibi pro-
 lixeque demonstravimus.
 Hæc ergo fundamentalis ratio est, extre-
 mæque radix, cur neque lex, neque doctrina,
 neque ulla illustratio, vel revelatio veritatis
 quantumcumque clara, neque ulla intellectus
 cogitatio, quantumcumque supernaturalis,
 pedum naturalis, quantumcumque etiam sin-
 gulari voluntatis. Nam & terminum à quo li-
 berationis tollere, & terminum ad quem po-
 nere cuiuslibet cognitionis atque cogitationis
 longissime superat potestatem. Unde Augu-
 stinus dicit: Inest sanctæ legis scientia, nec tamen
 sanatur vitiosa concupiscentia. Et, Charitas non
 ex hominibus, vel ex lege humanaque cogi-

A tatione, sed ex Deo est. Quamvis itaque hu-
 jusmodi supradicta vulnere humanorum
 Epithemata vim aliquam habere possint, ut
 divertant animum ab illo singulari malo per-
 petrando, quod proponitur, quod & timor
 perna non solum future, sed & presentis fre-
 quenter facit, nihil tamen eorum idoneum est
 ut concupiscentiæ universæ vires frangat, &
 ad verum bonum transferat diligendum: id
 est, nihil eorum sufficit ut animum ab omni
 omnino creature dilectione divellat, & ad præ-
 ceptum iustitiam diligendam subvehat, cujus so-
 lus dilectione fit liber. Hoc enim nihil aliud
 est juxta doctrinam Augustini celeberrimam &
 sanctissimam, quam inspirare veram illam
 evangelicam charitatem Dei, qua sola arbi-
 trium voluntatis à concupiscentiæ dominatio-
 ne liberatur, hoc est, fit liberum, & ad bene-
 faciendum expeditum: Charitas enim facit li-
 berum ad ea quæ bona faciendæ sunt. Istud verò
 nulla omnino cognitio, vel revelatio, vel co-
 gitatio qualiscumque efficere potest, sed sola
 illa interna & occulta gratia voluntatis, quæ
 ideo humanis cordibus tribuitur, ut cordis dy-
 vitia prius auferatur. Nam illa gratia non
 solum instruit intellectum, ut facit qualibet
 revelatio atque cogitatio, sed sanat voluntatem
 quæ inest in libere diligitur.

Lib. 1. oper.
 imperf. com-
 171. fol.
 127.

De prædest.
 sancti cap. 8.

Lib. de Spir.
 & litt. c. 30.

D 2 CORNE.